



Załącznik nr 1
do Uchwały nr XLII/320/2017
Rady Gminy Zduńska Wola
z dnia 28 grudnia 2017 r.

Program Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola na lata 2017-2023



1 | Strona

Ewaluacja

Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola

Zduńska Wola, 2022

Opracowanie:



Spis treści

1. Informacje wprowadzające	4
2. Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola	5
3. Omówienie postępów prac	9
3.1 Przedsięwzięcia główne.....	9
3.2 Przedsięwzięcia uzupełniające	11
3.3 Wartość nakładów finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć	12
4. Realizacja założeń Programu rewitalizacji w opiniach badanych osób.....	13
5. Wyniki monitoringu wskaźników.....	15
6. Efekty działań rewitalizacyjnych.....	19
6.1. Przedsięwzięcie nr 1 Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady wraz z zagospodarowaniem terenu.....	19
6.2. Przedsięwzięcie nr 2 Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Mostki wraz z zagospodarowaniem terenu	21
6.3. Przedsięwzięcie nr 6 Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Izabelowie.....	22
6.4. Przedsięwzięcie nr 9 Rozbudowa placu zabaw w miejscowości Wojsławice	23
6.5. Przedsięwzięcie nr 12 Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.....	24
6.6. Przedsięwzięcia uzupełniające	26
7. Podsumowanie.....	28

1. Informacje wprowadzające

„Program Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola na lata 2017-2023” został przyjęty Uchwałą nr LV/438/2018 Rady Gminy Zduńska Wola z dnia 12 października 2018 r. Program Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola (dalej PR) został opracowany zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020. Podczas opracowywania PR zdefiniowano obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji. W celu wprowadzenia zmiany na omawianych terenach przygotowany został pakiet działań naprawczych, wyznaczony na podstawie analizy danych zastanych i aktywnego udziału interesariuszy. „Program Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola na lata 2017-2023” został wpisany do „Wykazu pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji gmin województwa łódzkiego”, który zarządzany jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

„Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola” to opracowanie, którego celem jest analiza postępów prac oraz stopień realizacji przedsięwzięć głównych i uzupełniających opisanych w dokumencie. Funkcje jakie pełni przedmiotowa ewaluacja to także: ocena aktualności programu rewitalizacji oraz przygotowanie propozycji zmian, jeśli istnieje taka potrzeba.

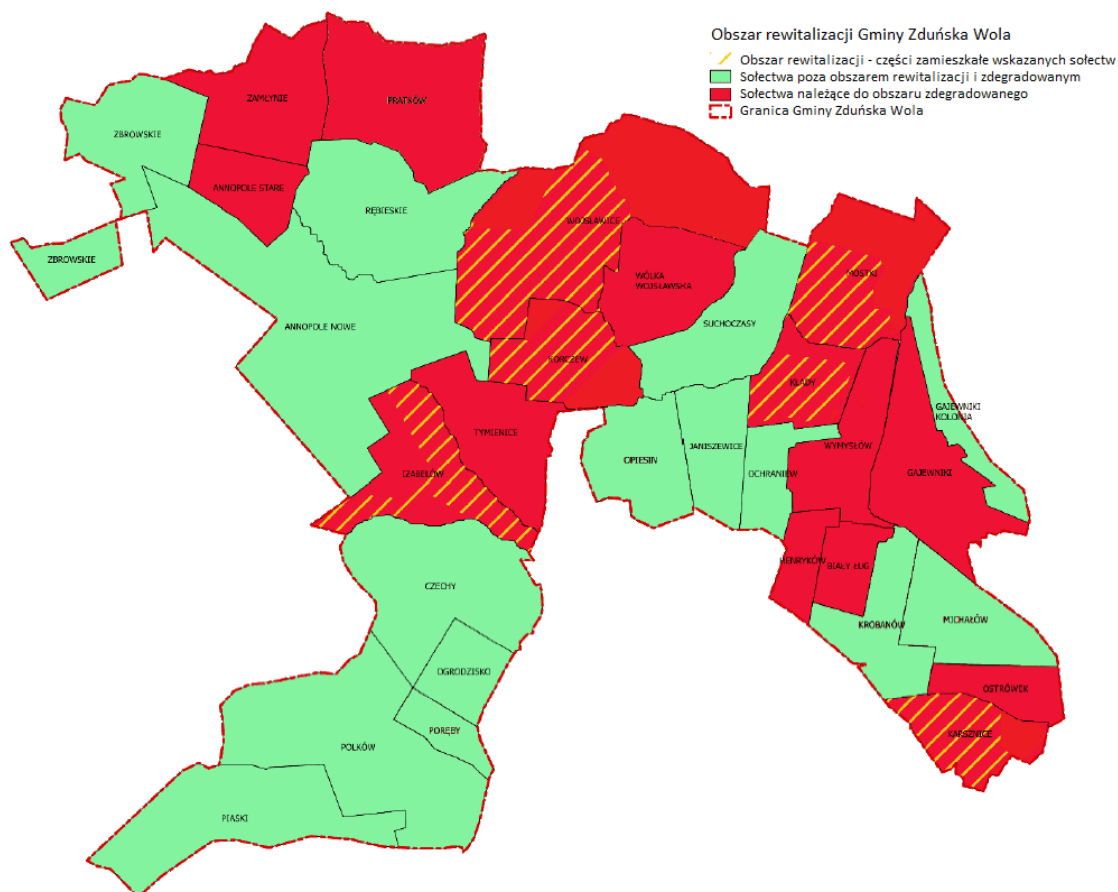
Ewaluacja obejmuje zestawienie tabelaryczne przyjętych przedsięwzięć wraz ze stopniem ich realizacji, zestawienie wskaźników, wykorzystanych do delimitacji obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, a także zestawienie finansowe wykonanych projektów. Kolejnymi elementami dokumentu ewaluacji są wnioski z badań, a także analiza realizacji przedsięwzięć i poziomu wskaźników określonych w PR Gminy Zduńska Wola. Całość opracowania zamyka podsumowanie z wnioskami i rekomendacjami dla dalszych działań rewitalizacyjnych w Gminie.

2. Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola

Na etapie przygotowawczym Programu Rewitalizacji, w wyniku prac delimitacyjnych wyznaczone zostały obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Zduńska Wola. Obszary te zostały wyznaczone w oparciu o analizę wskaźników o charakterze ilościowym, podzielonych na pięć sfer: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

Wynikiem badań było wyznaczenie obszaru rewitalizacji, do którego włączono sołectwa stanowiące część obszaru zdegradowanego. Ze względu na łączną powierzchnie przekraczającą limit 20% powierzchni gminy, obszar rewitalizacji został zawężony do obszaru zamieszkałego. W skład obszaru rewitalizacji wchodziły części sołectw: Izabelów, Karsznice, Kłady, Korczew, Mostki oraz Wojsławice.

Rysunek 1 Obszar rewitalizacji gminy Zduńska Wola



Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola na lata 2017-2023.

W chwili przeprowadzenia delimitacji obszaru rewitalizacji obszar ten zamieszkiwało 2676 osób co stanowiło 22,47% liczby mieszkańców Gminy Zduńska Wola. Obecnie obszar ten zamieszkuje 2351 osób, co daje 19,15% wszystkich mieszkańców gminy. Dane te nie prezentują się tak samo dla terenu całej gminy Zduńska Wola, gdzie w roku bazowym liczba mieszkańców wynosiła 11 911 osób, a w roku 2021 liczba ta wzrosła do 12 262. Można zatem wskazać, że obszar rewitalizacji to obszar ulegający

stopniowemu wyludnieniu się, podczas gdy pozostałe obszary w gminie notują przyrost liczby mieszkańców.

Na podstawie badań i analizy eksperckiej wyznaczono sześć celów w podziale na sfery, zadaniem celów strategicznych jest wprowadzenie zmian w odpowiednich podsystemach. Są to:

Sfera Społeczna:

- **Cel strategiczny 1.** Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- **Cel Strategiczny 2.** Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- **Cel Strategiczny 3.** Wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

Sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, środowiskowa:

- **Cel Strategiczny 4.** Aktywizacja społeczna mieszkańców poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej i wsparcie rozwiązań infrastrukturalnych.
- **Cel Strategiczny 5.** Poprawa jakości środowiska naturalnego.
- **Cel Strategiczny 6.** Aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego.

Zgodnie z zapisami programu rewitalizacji do realizacji celów strategicznych wskazanych zostało 13 przedsięwzięć głównych oraz 6 uzupełniających. Ocena stopnia realizacji przedsięwzięć została podzielona na cztery etapy:





Zrealizowano		na tym etapie na czas sporządzania dokumentu znajduje się 1 przedsięwzięcie główne.
W trakcie realizacji		na tym etapie na czas sporządzania dokumentu znajduje się 6 przedsięwzięć głównych
Zakładane do realizacji		na tym etapie na czas sporządzania dokumentu znajduje się 5 przedsięwzięć głównych.
Rezygnacja z realizacji		na tym etapie na czas sporządzania dokumentu zrezygnowano z 1 z przedsięwzięć głównych

Tabela 1 Sumaryczna liczba przedsięwzięć

Przedsięwzięcia podstawowe				
Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Rezygnacja z realizacji	Razem
1	6	5	1	13
8%	46%	38%	8%	100%

Przedsięwzięcia uzupełniające				
Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Rezygnacja z realizacji	Razem
0	3	1	2	6
0%	50%	16,7%	33,3%	100%

Źródło: Opracowanie własne.

Spośród trzynastu głównych przedsięwzięć siedem z nich zostało zgłoszonych do realizacji przez gminę Zduńska Wola, cztery kolejne projekty rewitalizacyjne również zgłosiła gmina, a jako partnerów w ich realizacji wskazano między innymi Ochotniczą Straż Pożarną w Izabelowie i w Korczewie, Starostwo Powiatowe i Powiatowy Urząd Pracy w Zduńskiej Woli. Za zgłoszenie pozostałych dwóch przedsięwzięć odpowiadają: Parafia Rzymskokatolicka w Korczewie w partnerstwie z Radą Parafialną, gminą i starostwem powiatowym oraz Powiat Zduńskowolski w partnerstwie z gminą.

Zgłaszającym i realizatorem przedsięwzięcia numer 9, które zostało zakończone była gmina Zduńska Wola. Spośród sześciu projektów, których realizacja jest w trakcie, cztery są projektami zgłoszonymi przez gminę bez partnerów, jeden został zgłoszony przez gminę w partnerstwie, a w przypadku ostatniego podmiotem realizującym jest wspomniana wcześniej Parafia Rzymskokatolicka wraz z partnerami.

Na czas pisania dokumentu na realizację projektów rewitalizacyjnych gmina przeznaczyła nieco ponad pół miliona złotych (531 099,35 zł). Na przedsięwzięcie numer 6 – Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Izabelowie przeznaczone zostały największe nakłady finansowe – blisko 290 tysięcy złotych. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż podane wartości są kwotami inwestycyjnymi, przeznaczonymi na projekty infrastrukturalne.

Zgodnie z przyjętymi założeniami ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona poprzez analizę na dwóch poziomach:

1.	Analiza wskaźników monitoringu dla obszaru rewitalizacji.
2.	Analiza realizacji przyjętych w dokumencie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola opiera się na analizie udostępnionych danych, w ramach której w dokumencie zaprezentowano:

- zestawienie przedsięwzięć przyjętych w programie wraz ze wskazaniem stopnia ich realizacji,
- informacji na temat procesu ich realizacji oraz informacji dotyczącej występujących w trakcie problemów i przyczyn ich niewykonania.
- zestawienie wartości wskaźników za rok bazowy 2015 i rok 2021.

Poniżej w sposób tabelaryczny zestawiono przedsięwzięcia rewitalizacyjne ze wskazaniem istotnych informacji dotyczących między innymi stopnia i poziomu realizacji, a także napotkanych problemów.

3. Omówienie postępów prac

3.1 Przedsięwzięcia główne

Tabela 2 Stopień realizacji głównych przedsięwzięć Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Etap realizacji	Poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu/ w przypadku ich braku, inne dane ilościowe i jakościowe, prezentujące poziom i skalę realizacji	Dodatkowe informacje/ Napotkane / potencjalne trudności i problemy
1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady wraz z zagospodarowaniem terenu.	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	Liczba miejsc integracji mieszkańców: 1	<ul style="list-style-type: none"> → posadowienie kontenerów na gruncie → wykonanie przyłącza wodociągowego i elektrycznego → wykonanie wewnętrznej instalacji sanitarnej → wykonanie zewnętrznej instalacji kanalizacji sanitarnej oraz szamba
2	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Mostki wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	Liczba miejsc integracji mieszkańców: 1	<ul style="list-style-type: none"> → posadowienie kontenerów na gruncie → wykonanie przyłącza wodociągowego i elektrycznego → wykonanie wewnętrznej instalacji sanitarnej → wykonanie zewnętrznej instalacji kanalizacji sanitarnej oraz szamba → wykonanie dachu oraz zadaszenia tarasu
3	Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Karsznicach	Gmina Zduńska Wola	Rezygnacja	x	Zmiana planów budżetowych
4	Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Korczewie	Gmina Zduńska Wola	Zakładane do realizacji	x	Zmiana planów budżetowych, zmiana koncepcji
5	Przebudowa budynku OSP w Izabelowie	Urząd Gminy Zduńska Wola OSP Izabelów, Sołectwo Izabelów	Zakładane do realizacji	x	Zmiana planów budżetowych
6	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Izabelowie	Gmina Zduńska Wola, Rada Rodziców Szkoły Podstawowej im. Juliana Tuwima w Izabelowie	W trakcie realizacji	x	Wykonanie nawierzchni boiska
7	Rozbudowa i przebudowa budynku strażnicy OSP w Korczewie	Gmina Zduńska Wola,	Zakładane do realizacji	Liczba przebudowanych obiektów: 0 Liczba organizacji pozarządowych	x

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Etap realizacji	Poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu/ w przypadku ich braku, inne dane ilościowe i jakościowe, prezentujące poziom i skalę realizacji	Dodatkowe informacje/ Napotkane / potencjalne trudności i problemy
		<i>Ochotnicza Straż Pożarna w Korczewie</i>		oraz stowarzyszeń korzystających z obiektu: 0	
8	Remont zabytkowego kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Dz. M w Korczewie	<i>Parafia Rzymskokatolicki pw. św. Katarzyny Dz. M. w Korczewie, Rada Parafialna, Gmina Zduńska Wola, Starostwo Powiatowe w Zduńskiej Woli</i>	W trakcie realizacji	Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom remontowym: 1	x
9	Rozbudowa placu zabaw w miejscowości Wojsławice	Gmina Zduńska Wola	zrealizowane	Powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej: 656 m²	x
10	Reaktywacja – nowe funkcje Zespołu Szkół w Wojsławicach	<i>Powiat Zduńskowski, Gmina Zduńska Wola</i>	Zakładane do realizacji	x	Nie uzyskano zewnętrznych źródeł finansowania dla przedsięwzięcia. Realizacja bez zewnętrznych źródeł przekracza możliwości finansowe budżetu Powiatu Zduńskowskiego.
11	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	<i>Gmina Zduńska Wola, PUP w Zduńskiej Woli</i>	Zakładane do realizacji	x	x
12	Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	x	Coroczne festyny prorecyklingowe. Zrealizowano m.in.: → Punkt dydaktyczny „W zielone gramy” – w 2021 roku otwarty został punkt dydaktyczny, w którym możliwe jest prowadzenie zajęć i bezpośrednich obserwacji przyrody. Stworzone zostały działy umożliwiające wędrówkę przez różne siedliska, biocenozy oraz ścieżka sensoryczna podzielona na pięć stref: barw, zapachu, dotyku, dźwięku i smaku. Ideą przedsięwzięcia jest połączenia zabawy z nauką.
13	Wzmacnianie więzi sąsiedzkich.	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	x	Organizacja dożynek, festynów rodzinnych itp.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zduńska Wola.

3.2 Przedsięwzięcia uzupełniające

Tabela 3 Stopień realizacji przedsięwzięć uzupełniających Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Etap realizacji	Napotkane / potencjalne trudności i problemy / dodatkowe informacje
1	Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom obszaru rewitalizacji	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	Do tej pory wykonano siłownie plenerowe na Obszarze Rewitalizacji w sołectwach: Kłady, Wojsławice, Korczew i Izabelów. Dożynki Gminne.
2	Przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego dotyczącego mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	Przeprowadzono zajęcia, które odbywają się w świetlicach wiejskich w sołectwach: Mostki i Kłady. Dożynki Gminne, Zakup laptopów dla uczniów,
3	Poprawa bezpieczeństwa i przeciwdziałanie przemocy	Starostwo Powiatowe w Zduńskiej Woli, Komenda Powiatowa Policji	W trakcie realizacji	Przeprowadzono szereg przedsięwzięć profilaktycznych takich jak: → Spotkania w szkołach z dziećmi i młodzieżą, a także rodzicami i nauczycielami; → Spotkania indywidualne z osobami starszymi i samotnymi; → Akcje informacyjno-profilaktyczne z wykorzystaniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa; → W zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym podjęto działania: „Pasy”, „Telefony”, „Niechronieni”, „Bezpieczny Pieszy”, „Bezpieczny Rowerzysta”, „Prędkość”, „Trzeźwy Poranek”; → Cykliczne akcje o charakterze ogólnopolskim lub wojewódzkim np.: „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczna Droga do Szkoły”.
4	Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne	Gmina Zduńska Wola	Nie zrealizowano	x
5	Promocja zdrowego trybu życia	Szkoły na terenie Gminy, Gmina Zduńska Wola	W trakcie realizacji	→ Półkolonie letnie SPORT ACTIV → Szkolenie Nordic Walking
6	Pikniki sąsiedzkie	Gmina Zduńska Wola	Nie zrealizowano	Niezrealizowane – projekt miał być zlokalizowany w budynkach wielorodzinnych w Karsznicach i Korczewie, które do tej pory nie powstały.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zduńska Wola.

3.3 Wartość nakładów finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć

Tabela 4 Nakłady finansowe realizacji przedsięwzięć.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji	Nakłady finansowe
1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady wraz z zagospodarowaniem terenu.	W trakcie realizacji	70 712,35 zł
2	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Mostki wraz z zagospodarowaniem terenu	W trakcie realizacji	97 340,35 zł
3	Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Karsznicach	rezygnacja	X
4	Budowa wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Korczewie	Zakładane do realizacji	X
5	Przebudowa budynku OSP w Izabelowie	Zakładane do realizacji	X
6	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Izabelowie	W trakcie realizacji	286 596,65 zł
7	Rozbudowa i przebudowa budynku strażnicy OSP w Korczewie	Zakładane do realizacji	X
8	Remont zabytkowego kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Dz. M w Korczewie	W trakcie realizacji	20 000,00 zł
9	Rozbudowa placu zabaw w miejscowości Wojstawice	zrealizowane	56 450,00 zł
10	Reaktywacja – nowe funkcje Zespołu Szkół w Wojstawicach	Zakładane do realizacji	X
11	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji	Zakładane do realizacji	X
12	Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	W trakcie realizacji	X
13	Wzmacnianie więzi sąsiedzkich.	W trakcie realizacji	X
	RAZEM	x	531 099,35 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zduńska Wola.

4. Realizacja założeń Programu rewitalizacji w opiniach badanych osób.

W miesiącach sierpień i wrzesień 2022 roku przeprowadzone zostały wywiady z trzema przedstawicielami Urzędu Gminy Zduńska Wola zaangażowanymi w działania rewitalizacyjne w gminie. Udzielający odpowiedzi to pracownicy Urzędu, wydziału infrastruktury, w tym osoby należące do zespołu ds. zagospodarowania przestrzennego oraz zespołu ds. dróg i rolnictwa. Tematyka podjęta podczas wywiadów koncentrowała się przede wszystkim na:

- Specyfice obszaru rewitalizacji oraz trafności jego wyznaczenia,
- Ocenie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Wpływu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszar rewitalizacji i gminę,
- Trwałości efektów podjętych działań,
- Stopniu realizacji wizji i celów rewitalizacji wskazanych w Programie Rewitalizacji,
- Proponowanym zmianom w Programie Rewitalizacji.

W kwestii oceny specyfiki oraz trafności wyznaczenia obszaru rewitalizacji udzielone zostały jednogłośnie odpowiedzi. Badani zgodnie stwierdzili, że prawidłowo przeprowadzona analiza pozwoliła na zidentyfikowanie obszaru najbardziej problematycznego w gminie. Wskazano kilka aspektów, które potwierdzają specyfikę wyznaczonego miejsca. Jedną z osób wskazała uciążliwość środowiskową jako negatywny czynnik, który według niej był istotą włączenia sołectwa Mostki do obszaru rewitalizacji. Negatywny wpływ na środowisko w tym przypadku ma istniejące tam wysypisko śmieci oraz zdegradowane tereny kopalniane. Jednym z wymienianych aspektów potwierdzających odpowiednie wyznaczenie obszaru rewitalizacji były również występujące negatywne zjawiska demograficzne, takie jak wysoki poziom migracji mieszkańców. Dla badanych duże znaczenie miał również kulturalny charakter części obszaru rewitalizacji w tym przede wszystkim występujące obiekty zabytkowe, a zwłaszcza Kościół pw. Świętej Katarzyny w sołectwie Korczew.

Na pytanie o realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych respondenci odpowiadali o częściowej ich realizacji. Głównymi powodami nie zrealizowania lub przekładania w czasie realizacji niektórych projektów były przede wszystkim problemy w kwestiach finansowania, zachodzące zmiany prawno-formalne, a także zmiany koncepcji planowanych inwestycji. Zdaniem badanych najbardziej widoczny wpływ na życie mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego obszaru gminy miały zrealizowane projekty związane z ofertą spędzania czasu wolnego i integracją. Jedną z respondentek wskazała przedsięwzięcie nie zrealizowane, którego założenia w jej ocenie były kluczowe do realizacji:

„... kluczowym i ważnym w swoim założeniu przedsięwzięciem była budowa budynków mieszkalnych w miejscowości Korczew oraz Karsznice, która nie została zrealizowana. Są to inwestycje wymagające

dużego nakładu finansowego w budżecie gminy i głównie z tego powodu inwestycja ta była przekładana na kolejne lata”.

Badane osoby potwierdziły, iż widoczny jest pozytywny wpływ podjętych działań na obszarze rewitalizacji. Szczególnie zauważalny jest wzrost aktywności społecznej, do czego przyczyniły się przedsięwzięcia związane z organizacją wolnego czasu i integracją mieszkańców. Jedna z respondentek mówi o zacieśnianiu się więzi sąsiedzkich w sołectwach Kłady i Mostki dzięki utworzonym miejscom spotkań i służącym organizacji wydarzeń sołeckich i gminnych. W wywiadach wspomniano również o ponadlokalnym charakterze inwestycji takich jak budowa boiska wielofunkcyjnego czy placu zabaw. mówiono tutaj o stworzeniu „pozytywnej wizytówki”, a potwierdzeniem tego jest fakt, iż korzystającymi są nie tylko mieszkańcy, ale również dorośli, młodzież i dzieci z sąsiednich miejscowości. Zdaniem badanych podjęcie działań mających na celu zachowanie w dobrym stanie zabudowy zabytkowej spowodowało przyciągnięcie turystów.

W temacie celów wyznaczonych w programie rewitalizacji zdania były podzielone, mówiono o osiągnięciu ich w małym stopniu, ale pojawił się też głos oceniający wysoko poziom realizacji celów. Słaby stopień realizacji celów tłumaczony był długoterminowym charakterem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a dalsza realizacja projektów wskazana została jako determinanta ich osiągnięcia. Natomiast pozytywny komentarz odnoszący się do realizacji celów umotywowany był widocznymi efektami ścisłej współpracy mieszkańców z samorządem, ich aktywizacji i integracji.

Ostatnim poruszonym zagadnieniem były zasadność wprowadzenia zmian w Programie Rewitalizacji oraz rekomendacje w tym zakresie. Pojawił się tu głos opowiadający się za brakiem konieczności wprowadzania zmian w dokumencie, a raczej skupieniu się na realizacji ustalonych celów, które *„w pewnym sensie już nieznacznie wpłynęły pozytywnie na obszary rewitalizacji”*. Zdaniem badanych uaktualnienia wymagają na pewno jeszcze nie rozpoczęte lub trwające realizacje przedsięwzięć infrastrukturalnych. Wskazany przykład to wspomniana wcześniej budowa budynków mieszkalnych, komunalnych, której realizacja była przekładana w czasie, a najistotniejszymi ograniczeniami w jej podjęciu są nakłady finansowe.

5. Wyniki monitoringu wskaźników

Zasady monitorowania i ewaluacji postępów wdrożeniowych Programu Rewitalizacji zostały określone w 16 rozdziale dokumentu: *Sposób monitorowania, oceny i promocja Programu rewitalizacji*. System monitorowania opiera się na pozyskaniu i zestawieniu niezbędnych danych gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy, zaangażowane w realizację programu rewitalizacji. Aby dokładnie przeanalizować zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji zestawieniu poddano wskaźniki, których wartości były wyznacznikiem na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Analiza zjawisk zachodzących na różnych płaszczyznach (społecznym, gospodarczym, technicznym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym), wykorzystując dane za rok 2021 pozwoli na porównanie zmian zachodzących w stosunku do roku 2015.

Analizie poddane zostały wskaźniki o charakterze społecznym:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców OR,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców OR,

w których odnotowano znaczącą poprawę w stosunku do bazowego roku 2015, kilkukrotnie wyższą niż ta, którą wskazano jako wartość docelową. W pierwszym przypadku wartość bazowa wynosiła 4,93 natomiast w roku 2021 wartość ta zanotowała spadek i wyniosła tylko 0,09. Drugi ze wskaźników w roku 2015 wskazywał wartość równą 4,75, która w roku 2021 spadła do wartości 0,30.

Wskaźniki odnoszące się do pozostałych sfer tematycznych również odnotowały wzrost. W przypadku dwóch z nich:

- Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa,
- Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa,

wartości przewyższyły poziom docelowy. W pierwszym przypadku liczba podmiotów gospodarczych w badanym okresie wzrosła o 13%, przy docelowej wartości wzrostu o 3%. W drugim wskaźniku nastąpił wzrost o niespełna 12%, co wskazuje na przekroczenie wartości docelowej (wzrost o 11%).

W pozostałych dwóch wskaźnikach nie nastąpiła poprawa w tak dużym stopniu jak w powyżej opisanych danych, gdzie wyniki osiągnęły wartość docelową. Wskaźniki te natomiast notują progres w porównaniu do wartości bazowych (2015 r.):

- Liczba obiektów nowo wybudowanych lub poddanych pracom remontowym, służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji wynosi 4, daje to 40% realizacji w stosunku do zakładanych wartości docelowych.
- Liczba przestępstw w zakresie kradzieży na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji - w tym przypadku również zaobserwowano progres, wskaźnik spadł w porównaniu do roku bazowego o ponad 13%.

W poniższych tabelach przedstawione zostały wskaźniki monitoringu realizacji programu rewitalizacji w podziale na poszczególne obręby obszaru rewitalizacji. Pierwsza tabela dotyczy sfery społecznej, a druga pozostałych sfer (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej), zestawiono w nich wartości wskaźników w bazowym 2015 roku oraz wartości za rok 2021. Kolorem zielonym zaznaczone zostały wartości wskaźników, w których odnotowano poprawę na danym obszarze w badanym okresie czasu. Natomiast kolorem czerwonym oznaczono wartości które wskazują na pogorszenie się sytuacji w danym obrębie.

W kolejnej tabeli zestawieniu poddano wskaźniki rezultatu dla całego obszaru rewitalizacji wraz z takimi danymi jak: wartości docelowe, wartości osiągnięte czy powiązania z celami wskazanymi w Programie Rewitalizacji.

Tabela 5 Wskaźniki monitoringu sfery społecznej.

Wskaźniki monitoringu	Nazwa obrębu											
	Izabelów		Karsznice		Kłady		Korczew		Mostki		Wojślawice	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	4,35	0,30	3,88	0	5,23	0	1,92	0	8,49	0	7,60	0
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	2,02	0	8,74	0	3,27	0	7,04	1,52	8,49	0	7,60	0
Liczba przestępstw w zakresie kradzieży w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	0,21	0	0	0,32	0	0	0,21	0	0	0	0,14	0,28
Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	0,32	0,45	0	0	0	0	0,21	0,22	0	0	0,72	0,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola oraz danych Urzędu Gminy Zduńska Wola.

Tabela 6 Wskaźniki monitoringu sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Wskaźniki monitoringu	Nazwa obrębu											
	Izabelów		Karsznice		Kłady		Korczew		Mostki		Wojślawice	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021
Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	6,90	8,86	2,59	2,27	1,96	3,30	4,48	5,42	5,66	9,26	3,30	3,07
Liczba obiektów nowo wybudowanych lub poddanych pracom remontowym, służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji	-	0	-	0	-	1	-	1	-	1	-	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola oraz danych Urzędu Gminy Zduńska Wola.

Tabela 7 Wskaźniki monitoringu dla obszaru rewitalizacji.

Wskaźniki monitoringu dla obszaru rewitalizacji						
Wskaźnik	Rodzaj	Źródło	Wartość bazowa	Szacunkowa wartość docelowa	Wartość na rok 2021	Powiązanie z celami LPR
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	4,93	Spadek o 8%	0,09	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. ✓ Wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	4,75	Spadek o 5%	0,30	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. ✓ Wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców.
Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola	4,71	Wzrost o 3%	5,36	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego.
Liczba obiektów nowo wybudowanych lub poddanych pracom remontowym, służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola	0	10	4	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktywizacja społeczna mieszkańców poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej i wsparcie rozwiązań infrastrukturalnych.
Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola	0,34	Wzrost o 11%	0,38	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Liczba przestępstw w zakresie kradzieży w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji	rezultatu	Urząd Gminy Zduńska Wola	0,15	Spadek o 25%	0,13	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. ✓ Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

6. Efekty działań rewitalizacyjnych

W niniejszym rozdziale w sposób graficzny i opisowy przedstawione zostały dotychczas zrealizowane przedsięwzięcia na terenie Gminy Zduńska Wola. W gminie znaczna większość zrealizowanych projektów to projekty o charakterze miękkim (społecznym). Ze wszystkich przedsięwzięć na czas pisania dokumentu zrealizowano tylko jedno o charakterze inwestycyjnym, a cztery posiadają status „w trakcie realizacji”. Poniżej przedstawiono fotografie i opisy przedsięwzięć i wydarzeń wpisujących się w założenia Programu Rewitalizacji Gminy Zduńska Wola.

6.1. Przedsięwzięcie nr 1 Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady wraz z zagospodarowaniem terenu.

Projekt budowy świetlicy wraz z zagospodarowaniem terenu nie został jeszcze ukończony, warto jednak zaznaczyć, że w ramach przedsięwzięcia zrealizowano już istotne z technicznego punktu widzenia zadania. W miejscu przeznaczonym na świetlicę wiejską posadowiono kontener, który zostanie zaadoptowany na budynek użytkowany. Wykonane zostały niezbędne prace przyłączeniowo-instalacyjne takie jak: wykonanie przyłączy wodociągowego i elektrycznego, wewnętrznej i zewnętrznej instalacji sanitarnej wraz ze zbiornikiem bezodpływowym.

Mimo wskazania w dokumencie programu roku 2020 jako termin planowanego zakończenia realizacji przedsięwzięcia, projekt na czas pisania ewaluacji pozostaje w statusie „w trakcie realizacji”.

Sam projekt jest ważny ze społecznego punktu widzenia, zakładana świetlica ma pełnić funkcje integracji i aktywizacji mieszkańców miejscowości Kłady. Dodatkowo dzięki powstaniu świetlicy, wieś Kłady zyska miejsce spędzania czasu wolnego dla najmłodszych oraz miejsce organizacji wszelkiego rodzaju spotkań i warsztatów.

Rysunek 2 Teren świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

Rysunek 3 teren świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłady.



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

6.2. Przedsięwzięcie nr 2 Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Mostki wraz z zagospodarowaniem terenu

W przypadku przedsięwzięcia nr 2 wykonane zostały już prace przyłączeniowo-instalacyjne takie jak: wykonanie przyłączy wodociągowego i elektrycznego, wewnętrznej i zewnętrznej instalacji sanitarnej wraz ze zbiornikiem bezodpływowym. Oprócz wyżej wskazanych prac, posadowiony został kontener oraz wykonano dach i zadaszenie tarasu świetlicy.

Projekt nr 2 podobnie jak opisany w podpunkcie powyżej projekt nr 1 ma istotne znaczenie dla mieszkańców miejscowości Mostki, która zyska miejsce integracji i aktywizacji społeczeństwa, brakującego na jej terenie. Mieszkańcy będą mogli cieszyć się miejscem organizacji spotkań, warsztatów, a także spędzania czasu wolnego dla dzieci.

Rysunek 4 Świetlica wiejska w miejscowości Mostki



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

Rysunek 5 teren dookoła świetlicy wiejskiej w miejscowości Mostki



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

6.3. Przedsięwzięcie nr 6 Budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP w Izabelowie.

Przedsięwzięcie zostało podjęte z uwagi na krytyczny stan wcześniejszego boiska przy szkole podstawowej. Zgodnie z założeniami programu rewitalizacji zakres prac, które zostały wykonane to między innymi: adaptacja terenu pod boisko szkolne, wymiana nawierzchni, ogrodzenie terenu boiska itp. Nakłady finansowe na realizację przedsięwzięcia dotychczas wyniosły 286 596,65 zł.

Rysunek 6 Boisko wielofunkcyjne przy szkole podstawowej w Izabelowie



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

6.4. Przedsięwzięcie nr 9 Rozbudowa placu zabaw w miejscowości Wojstawice

Przedsięwzięcie którego realizacja została zakończona polegało przede wszystkim na stworzeniu miejsca do spędzania czasu wolnego, którego brakowała w miejscowości Wojstawice. Prace jakie wykonano w ramach projektu to między innymi: montaż nowego zestawu wielofunkcyjnego dla dzieci, montaż piramidy linowej i huśtawek, montaż urządzeń siłowni na świeżym powietrzu i małej architektury oraz zagospodarowanie terenu. Łączne nakłady finansowe wyniosły 56 450,00 zł.

Rysunek 7 Zagospodarowany teren placu zabaw w Wojstawicach



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

Rysunek 8 Zagospodarowany teren placu zabaw w Wojstawicach



Źródło: Urząd Gminy Zduńska Wola.

6.5. Przedsięwzięcie nr 12 Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji

W ramach tego przedsięwzięcia wskazać można projekt punktu dydaktycznego, który został utworzony przy Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima w Izabelowie. W punkcie dydaktyczny pn. „W zielone gramy” możliwe jest między innymi prowadzenie zajęć i bezpośrednich obserwacji przyrody, stworzone zostały działy umożliwiające wędrówkę przez różne siedliska, biocenozy oraz ścieżka sensoryczna. W tym naturalnym środowisku dydaktycznym, uczniowie wykonują prace ogrodnicze – sianie, sadzenie, pielęgnacja roślin, zbiory, a także jest to miejsce obserwacji zachodzących zmian w przyrodzie. Fundusze na przedsięwzięcie to w większości dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach konkursu „Nasze Ekologiczne Pracownie” oraz budżet gminy.

Rysunek 9 Punkt dydaktyczny "W zielone gry"



Źródło: gminazdunskawola.pl

Rysunek 10 Punkt dydaktyczny "W zielone gry" - miejsce organizacji zajęć dydaktycznych.



Źródło: gminazdunskawola.pl

Rysunek 11 Punkt dydaktyczny "W zielone gry" część ścieżki sensorycznej



Źródło: gminazdunskawola.pl

6.6. Przedsięwzięcia uzupełniające

W ramach realizacji przedsięwzięć uzupełniających wymienić można różnego rodzaju wydarzenia, warsztaty, zajęcia w gminie Zduńska Wola. W przedsięwzięcie „Przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego dotyczącego mieszkańców obszaru rewitalizacji” wpisują się takie działania jak na przykład prowadzone warsztaty w świetlicach wiejskich w miejscowościach Mostki i Kłady czy zakup laptopów dla uczniów szkół podstawowych. Warto też wyróżnić wydarzenia, których realizacja mieści się w ramach przedsięwzięcia pn. „Promocja zdrowego trybu życia”. Wskazać należy organizacje takich wydarzeń jak: Półkolonie letnie SPORT ACTIV czy Szkolenie Nordic Walking - ‘Z kijami przez gminę’. Wśród przedsięwzięć uzupełniających znalazł się również projekt pn.: *Poprawa bezpieczeństwa i przeciwdziałanie przemocy*, w roku 2021 przeprowadzone zostały działania prewencyjne funkcjonariuszy policji. Działania te miały charakter profilaktyczny, a były to między innymi: spotkania w szkołach z dziećmi i młodzieżą, rodzicami i nauczycielami, spotkania indywidualne z osobami w podeszłym wieku i samotnie zamieszkującymi, akcje informacyjne dotyczące Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, a także szereg działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Wymienione w tym podrozdziale przedsięwzięcia uzupełniające na czas pisania ewaluacji pozostają w statusie „w trakcie realizacji” co wynika z ich miękkiego charakteru. Niektóre wydarzenia, których

organizacja przyczynia się do poprawy sytuacji w gminie, na przykład poprzez integracji i aktywizację mieszkańców organizowane są cyklicznie.

Rysunek 12 Plakaty promujące wydarzenia w gminie Zduńska Wola



Źródło: gminazdunskawola.pl

7. Podsumowanie

Na podstawie zgromadzonych danych i informacji oraz na podstawie analizy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy przyjąć za realne ryzyko niezrealizowania przyjętych celów. Powodem tego jest fakt, iż realizacja powinna zakończyć się rokiem 2023, a z listy trzynastu przedsięwzięć głównych, tylko jedno zostało w pełni zrealizowane.

Niepokojącym zjawiskiem zgodnie z danymi demograficznymi z roku 2021 jest zjawisko malejącej liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji, podczas gdy liczba mieszkańców gminy Zduńska Wola w tym samym czasie wzrosła. Jedną z przyczyn zjawiska depopulacji na obszarze rewitalizacji może być niski poziom realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z podnoszeniem jakości i dostępności mieszkań. Rezygnacja oraz przekładanie w czasie realizacji projektów o podanym charakterze może mieć tutaj znaczący wpływ, ponieważ obszar rewitalizacji z definicji jest obszarem w gminie, w którym obserwuje się największe natężenie problemów o charakterze społecznym, gospodarczym etc. które w sposób istotny ogranicza jakość życia na obszarze i obniża jego atrakcyjność osiedleńczą.

Pozytywny wydzźwięk mają realizowane projekty społeczne tzw. miękkie, które przyczyniły się do integracji mieszkańców, polepszenia więzi sąsiedzkich, a także do aktywizacji społecznej. Osiągnięte do tej pory wartości wskaźników monitoringu potwierdzają poprawę w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji. Należy jednak mieć na uwadze, że realizacja tego typu przedsięwzięć powinna być podporą dla projektów inwestycyjnych by widoczna była trwałość osiągniętych efektów.

Zaznaczyć należy, że poprawie uległa sytuacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – znacznie spadła ilość osób korzystających z pomocy społecznej zarówno z powodu ubóstwa jak i bezradności w sprawach wychowawczo-opiekuńczych na obszarze rewitalizacji. Wzrosła również ilość podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji. Poprawa dotycząca wskaźników zarówno ze sfery społecznej jak i gospodarczej potwierdza wpływ dotychczasowej realizacji założeń programu rewitalizacji na mieszkańców oraz ich aktywizację.

W świetle zgromadzonych informacji, mając na uwadze niewielką liczbę faktycznie zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz istniejące duże ryzyko braku ich realizacji w zakładanym terminie, a także poprawiające się wartości wskaźników wykorzystywanych do monitorowania zmian w obszarze rewitalizacji (oprócz wyludniania się obszaru, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców gminy), postuluje się:

1. wydłużenie okresu realizacji PR, jednocześnie mając na uwadze konieczność aktualizacji PR i opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, zgodnego z wytycznymi zawartymi w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (ustawodawca przewidział możliwość

prowadzenia działań rewitalizacyjnych w oparciu o inne programy niż Gminny Program Rewitalizacji zgodny w wymogami zawartymi w ustawie, wyłącznie do dnia 31.12.2023 r.),

2. lub rezygnację z realizacji działań rewitalizacyjnych w gminie, ze względu na osiągnięte do tej pory efekty działań, skutkujące zmniejszeniem się natężenia problemów społecznych w gminie.